

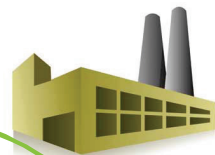
ハロー！ジャパン

Salam, Yaponiya!

Mündəricat

S.2 İmperator ailəsi, dövlət bayrağı və dövlət himni

S.3 Coğrafiya və təbiət

S.5 Şəhər həyatı

S.7 Yaşam tərzı. Qida. Geyim

S.9 Məktəb. Dərsləndənar fəaliyyət

S.11 Yapon dili

S.13 Ənənəvi mövsümi bayramlar

S.15 Mədəniyyət

S.17 İdman

S.19 Tarix

S.21 Hökumət. Xarici siyasət

S.23 İqtisadiyyat. Sənaye. Texnologiya

S.25 Ətraf mühitin mühafizəsi

Sakura
14 yaş

Yuta
11 yaş

Sakura

Yuta

İmperator ailəsi, dövlət bayrağı və dövlət himni

Yaponiya Konstitusiyasına əsasən imperator dövlət və xalq birliyinin rəmzi hesab olunur. Yaponiyanın dövlət bayrağı “Hinomaru”, himni isə “Kimiçayo” adlanır.

İmperator ailəsi

Hal-hazırkı imperator Akihito 1989-cu ildə 125-ci imperator kimi taxta çıxmışdır. İmperator ailəsinin rəsmi vəzifələri – imperator sarayının rəsmi mərasimlərində və xüsusi dövlət tədbirlərində iştirak, təbii fəlakətdən zərər çəkmiş ərazilərin ziyarəti, ölkələrarası beynəlxalq dostluq münasibətlərinin gücləndirilməsi və s. Bundan başqa imperator ailəsi mədəniyyətin nəsildən nəsilə ötürülməsinə və elmi-tədqiqatların keçirilməsinə səy göstərir.

Dövlət bayrağı

Rəsmi olaraq Yaponiyanın dövlət bayrağı “Nişşoki” adlanır, amma adətən “Hinomaru” adı istifadə olunur. Bayrağın üzərindəki qırmızı dairə günəşi ifadə edir.

Dövlət himni

Yaponiya himni “Kimiçayo” adlanır. Bu himn klassik yapon nəzminə 19-cu əsrdə bəstələnmiş musiqidən yaranmışdır. Himndə dünyada sülh və əminamanlığın balaca daşın böyüyüb böyük daşa və sonra mamırla örtülmüş böyük qaya çevriləcəyinə tələb olunan vaxt qədər davam etməsi arzuları oxunur.

君が代
Kimi Ga Yo

古 歌
林 広守 作曲
Trad. arr. Hiromori Hayashi

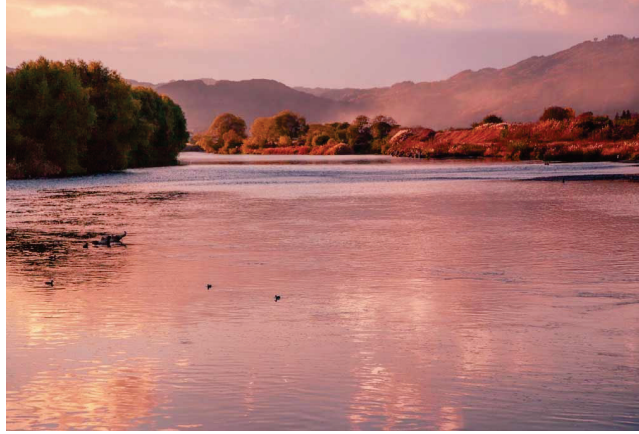
Coğrafiya və təbiət

Yaponiya şimaldan cənuba uzanan və hər tərəfi dəniz suyu ilə yuyulan ada ölkəsidir.

Subarktik, subtropik və mülayim iqlimlərin müxtəlifliyi ilə belə coğrafi yerləşmə ilin müxtəlif fəsilərində gözəl təbiət görünüşü yaradır.

Sakura Yuta

Şinano çayı

Bu çay Yaponiyada ən uzun çaydır və uzunluğu 367 km təşkil edir. Yaponiya çayları sürətli axınına görə su elektrik stansiyalarının və naviqasiyanın inkişafında mühüm rol oynayır.

Şinano çayı mənzərəli və orijinal görünüşünə görə insanlar arasında çox populyardır: bura balıq tutmağa, istirahətə və s. gələn insanların sayı çoxdur.

Biva gölü

Biva gölü Yaponiyanın ən böyük gölüdür və sahəsi 670 km² -dir.

Yaponiyada böyük və kiçik göllər çoxdur.

Biva gölü turistik əyləncə baxımından çox məşhurdur: burada su idmanı, xüsusən su xizəyi və qayıqda gəzintidən zövq ala bilərsiniz.

Şərqi Çin dənizi

Okinava

Ərazi: 378 000 km²

Əhali: 128 milyon

Eni (qərbdən-şərqə doğru): təqribi 3000 km

Uzunluğu (şimaldan-cənuba doğru): təqribi 3000km

Sahil xəttinin uzunluğu: 34 000 km

Ölkə sahəsinin ¼ hissəsini dağlar təşkil edir. Çayların mənsəb hissəsindəki düzənliklərdə və dağlar arasında əhəlinin sıxlığı artır. Şəhərlər inkişaf edir, temperatur dəyişikliyi mülayim olub, yayın əvvəlindən başlayaraq ay yarım mövsümü yağışlar davam edir, qışda isə qar da yağır.

Kuşiro bataqlığı

Yaponiyanın ən böyük bataqlığıdır. Sahəsi – 18 300 hektar təşkil edir.

Kuşiro bataqlığı həmçinin adları Qırmızı Kitaba daxil olmuş müxtəlif nadir bitkilərlə və heyvanlarla zəngindir. Bataqlıq aydın suyu olan çaylarla məşhurdur və kanoya ilə çay axını ilə enərkən təbiətin gözəlliyini seyr etmək mümkündür.

Fuci dağı

Yaponiyanın ən hündür dağı – 3776 m.

Yaponiya vulkanlarla zəngin ölkədir, Fuci dağı isə sonuncu dəfə 300 il bundan əvvəl püskürmüş aktiv vulkandır. Dağın konusa bənzər görünüşü çox gözəldir, buna görə də günəşin qalxmasını görmək üçün zirvələri fəth edənlərin arasında populyardır.

Şəhər həyatı

Yaponiyanın hər regionunda şəhərlər inkişaf etmişdir, sayı 1 milyondan artıq olan şəhərlərin sayı 12-yə çatmışdır. Şəhərlərdə yaxşı inkişaf etmiş nəqliyyat sistemi, bələdiyyə, mədəniyyət müəssisələri və alış-veriş mərkəzləri var, bir sözlə, rahat həyat üçün hər cür şərait yaradılıb.

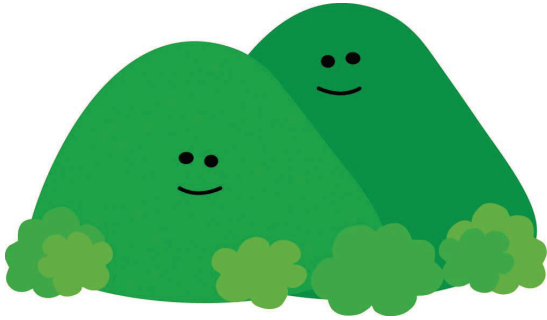

Sakura

Yuta

Yaponiya şəhərləri 2-ci dünya müharibəsindən sonra sürətli iqtisadi inkişaf dövründə irəliləmişdilər. Şəhərlərdə işləyən insanların sayı artıb, qəsəbələrdə də inkişaf müşahidə olunurdu.

Şəhərə şəhərkənarı ərazilərdən əhali axını artmışdı və beləliklə şəhərkənarı ərazilərdə əhalının sayı azalmışdı, amma bununla belə avtomobil olduğu halda rahatlıqla hərəkət etmək mümkün olduğu üçün, "ikinci həyatını" şəhər kənarında keçirən insanların sayı da artmaqdadır.

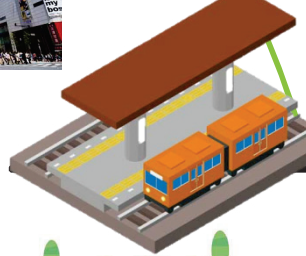

Stansiyanın ətrafında

Stansiyanın ətrafında mağazalar, restoranlar, kinoteatrlar və digər əyləncəli obyektlər var.

Stansiya

Ev

Takuhaybin

Bu Yaponiya daxilində "qapıdan-qapıya" sürətli çatdırılma poçt sistemidir. Təxminən növbəti günə istənilən bir mal qapınıza kimi çatdırılır.

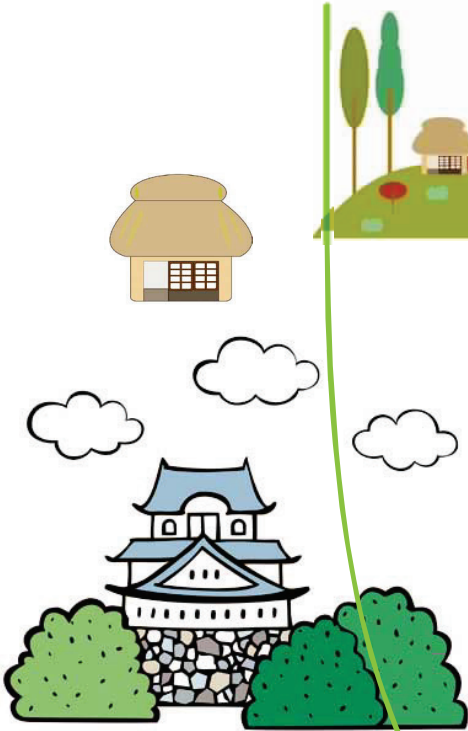

Koban (polis məntəqəsi)

Şəhərin müxtəlif yerlərində yerləşən polis məntəqələri insanların təhlükəsizliyini qoruyur. Yolu göstərmək, itən əşyaları tapmaq və s. kimi işlərlə insanların köməyinə yetişirlər.

Park

Qəsir

Göydələnlər

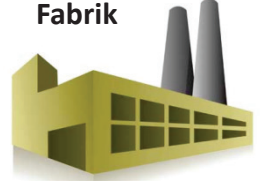
Tokio başda olmaqla, əhalisi çox olan şəhərlərdə göydələnlər tikilmişdir. Bunlar əsasən ofislər, alış-veriş mərkəzləri və otellərdir, aralarında yaşayış kompleksləri də vardır.

Mənim şəhərim

Mənim şəhərimdə böyük dəmiryolu stansiyası və şəhəri şəhər kənarı ilə bağlayan inkişaf etmiş yeraltı dəmiryolları və avtobusları var.

Metro stansiyalarının ətrafında alış-veriş mərkəzləri və gündəlik həyat üçün lazım olan obyektlər olduğundan çox rahatdır. Atamla uzaq məsafələrə getmək halları istisna olmaqla, mən əsasən şəhərdə piyada gəzirəm.

Fabrik

Xəstəxana

Poçt

24 saat fəaliyyət göstərən mağaza

Bu mağazalar il ərzində istirahətsiz 24 saat işləyir. Qida məhsullarından savayı orada ATM də tapa bilərsiniz, odur ki kommunal xərcləri yerində ödəmək mümkündür.

"Qaynar" saatlar

Dəmiryolu nəqliyyat sistemi inkişaf etdiyindən işə, məktəbə gediş və gəliş zamanı bu nəqliyyat növündən istifadə edən insanların sayı çoxdur. Axşam və səhər saatlarında qatarlarda sıxlıq müşahidə olunur.

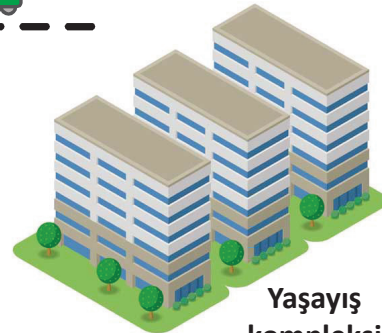
Yaşayış binası

Yanğınsöndürən stansiya

Yaşayış kompleksi

Məktəb

Şəhərdə ibtidai məktəblər evdən piyada gedilə biləcək yaxın məsafədə yerləşir. Fəlakətlər zamanı məktəblər sığınacaq kimi istifadə olunur.

Ailəvi restoran

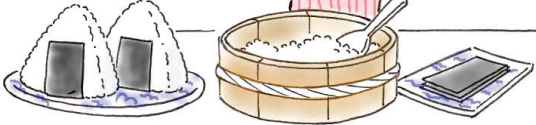

Yuta

Sakura

Yaşam tərz. Qida. Geyim

Yaponların həyat tərzinə qərbin elementləri daxil olaraq qarışıq bir mədəniyyət yaranıb.

Burada sizi yapon geyimləri, mətbəxi və həyat tərzinin xüsusiyyətləri ilə tanış edəcəyəm.

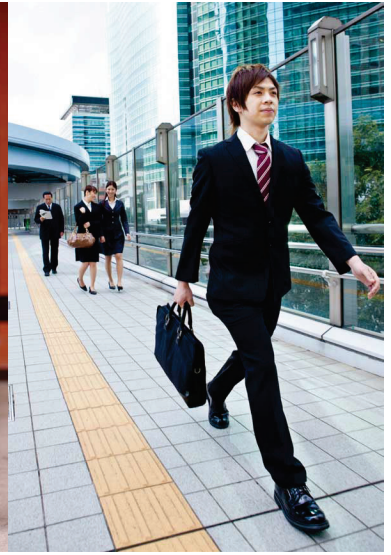
Dərs otağı

Ayaqqabıları çıxarıb evə daxil olurlar.

Yapon evləri

Yapon döşəməsi samanla hörülmüş tatamidir. Bu cür döşəmələr çox funksionaldır. Tatami ilə döşənmiş otaq asanlıqla ortaya masa qoyaraq qonaq otağına və ya yerə döşək sərərək yataq otağına çevrilə bilər. Müasir evlər qərb ənənələrini özündə birləşdirsə də ayaqqabıları çıxarıb otağa daxil olmaq ənənəsi saxlanılmışdır.

Yaponlar və kimono

Əvvəllər kimono gündəlik geyim kimi istifadə olunsada indi bu adət qərb geyimi ilə əvəz olunub.

Kimono ənənəvi yapon bayramlarında və digər mərasimlərdə geyinilir. Bundan əlavə yapon rəqsini ifa edərkən, çay mərasimi, ikebana kimi ənənəvi yapon mədəniyyətinin nümayişi zamanı da kimonodan istifadə olunur.

Geyim

Qida

1

2

3

Düyü, kasanı əldə tutaraq çubuq ilə yeyilir.

Yapon mətbəxi

Ənənəvi yapon yeməyi 3 xörəyin kompleksindən ibarətdir. Bu kompleksə düyü, miso (şorba) və əsas xörək daxildir (şəkil 3). Suşi (şəkil 1) və tempura (şəkil 2) uşaqlar tərəfindən də sevilir.

Yüngül qida kimi, onigiri (şəkil 4) də yeyilir.

4

Yuta

Məktəb. Dərsgənkənar fəaliyyət

İndi mən sizi təhsil aldığım məktəbin həyat tərzi ilə tanış edəcəyəm. İbtidai məktəbə yazdan əvvəl (dərs ili apreldə başladığı üçün) 6 yaşı tamam olan uşaqlar gedir və orada 6 il təhsil alır. Dərsgən əlavə, dərsgənkənar fəaliyyətdən də uşaqlar çoxlu yeni məlumat əldə edir.

Məktəb yeməyi

Məktəb tərəfindən hazırlanan gənortə yeməyini uşaqlar bir yerdə yeyirlər. Menyü qida balansı nəzərə alınaraq düşünülür və hər gün müxtəlif yeməklərlə zəngindir. Yeməyin uşaqlar arasında bölüşdürülməsi və yeməkdən sonra süfrənin təmizlənməsi növbətçi təyin olunaraq həyata keçirilir.

İdman yarışları

İldə bir dəfə məktəbin həyatında idman yarışları keçirilir. Uşaqlar müxtəlif sahələrdə yarışmalardan əlavə, rəqs də nümayiş etdirirlər. Ailə üzvləri də uşaqları dəstəkləmək üçün gəlirlər.

Dərslər

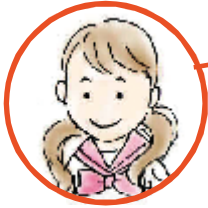
Bir sinifdə 30-40 nəfər şagird olur. Ana dili, riyaziyyat, sosial və ictimai elmlərdən əlavə, rəsm, musiqi, fiziki tərbiyə, əmək dərsləri, ingilis dili, ev işləri də öyrədilir. Uşaqlara ev tapşırıqları verilir, vaxtaşırı testlər də keçirilməklə uşaqların dərsgə qavrama qabiliyyəti yoxlanılır.

Fabrikə ekskursiyalar

Cəmiyyətin quruluşunu öyrənmək üçün uşaqları məktəb yaxınlığında yerləşən sənaye müəssisələrinə ekskursiyaya aparırlar. Onlar maraqla maşın, şirniyyat və digər məhsulların istehsal prosesini izləyirlər. Sınıfdə öyrənə bilməyəcək təcrübə qazanırlar.

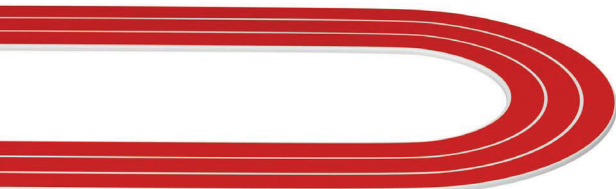

İcbari təhsil 9 il davam edir. Bunlardan 6 il ibtidai təhsil məktəbinə, 3 il isə orta təhsil məktəbinə ayrılır. Bundan sonra isə imtahan verərək yuxarı siniflərə və ya peşə məktəblərinə daxil olmaq mümkündür. Hal-hazırda hər iki tələbədən biri uiversitetə qəbul olunur.

Piknik

Məktəblilər yaz və payız fəsilələrində tarixi abidələri ziyarət etmək üçün və təbiət qoynunda əylənmək üçün bir günlük qısa pikniklərə çıxırlar. Pikniklərə xüsusi zövq qatan isə anaların hazırladığı obento (evdə hazırlanmış və özü ilə apara biləcək yüngül yemək) yeməyidir.

Yaponiyanın ibtidai və orta məktəblərində təhsil aprel ayında başlayaraq, növbəti ilin mart ayında bitir. İl ərzində bir aya qədər uzanan yay tətilləri, köhnə ilin sonundan yeni ilin əvvəlinə uzanan qış tətilləri, növbəti sinifə keçərkən isə yaz tətilləri mövcuddur. Məktəbə daxil olma mərasimi apreldə, məzuniyyət mərasimi isə mart ayında keçirilir.

Yuta

Yapon dili

Yapon dilində üç növ əlifba işlədilir: heroqliflər, hiraqana və katakana.

Heroqliflər beşinci əsrdə Çindən alınmışdır. Hiraqana ilə katakana isə heroqliflərin sadələşdirilmiş formasıdır.

東京

山 区

とうきょう

有楽町

神田

Yurakucho

Tokio

Kanda

サクラ

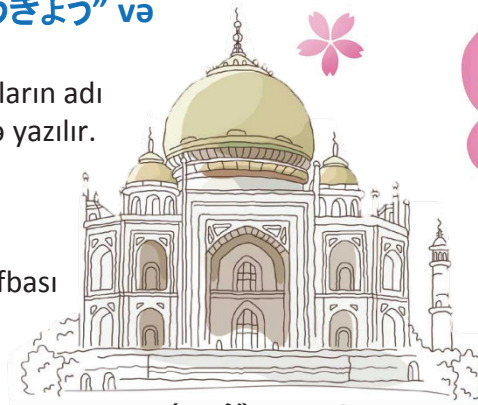
S A K

Tokionun yazılışı “東京”, “とうきょう” və ya “TOKYO”

Hər kəs oxuya bilsin deyə stansiyaların adı heroqlif, hiraqana və ingilis dilində yazılır.

Katakana ilə yazılan sözlər

Xarici coğrafi adlar, xaricilərin adları və digər əcnəbi dillərdən gələn yeni sözlər katakana əlifbası ilə yazılır.

タージ・マハル
Tac Mahal

ニューヨーク
Nyu-York

シェークスピア
Şekspir

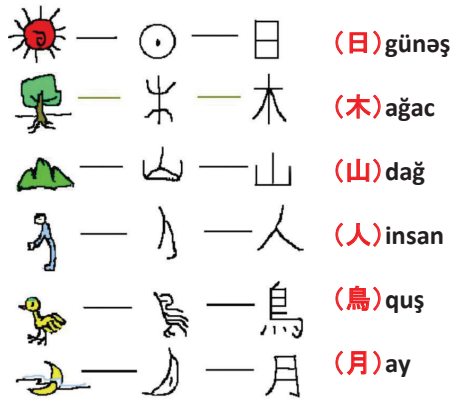
クレオパトラ
Kleopatra

チョコレート
Şokolad

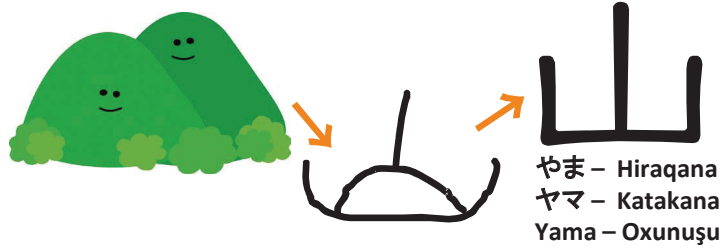

パスタ
Pasta

Heroqlif (Kanci)

Heroqlif yapon dilində "kanci" adlanır. İlk kancilər şəkil formasında (bir kanci –bir şəkil) olsa da, indiki heroqliflər sadə bir şəkildən çox uzadır. 2000-ə qədər kanci gündəlik həyatda istifadə olunur.

Yapon dilinin 50 səsli cədvəli

Yapon dilində səsləri bildirən iki növ əlifba var. Bunlar hiraqana və katakanadır. Cədvəlin yuxarı hissəsindən başlayaraq hiraqana, katakana və hərflərin oxunuşu öz əksini tapmışdır.

あ	か	さ	た	な	は	ま	や	ら	わ	が	ざ	だ	ば	ぱ
ア	カ	サ	タ	ナ	ハ	マ	ヤ	ラ	ワ	ガ	ザ	ダ	バ	パ
a	ka	sa	ta	na	ha	ma	ya	ra	wa	ga	za	da	ba	pa
い	き	し	ち	に	ひ	み		り		ぎ	じ	ぢ	び	ぴ
イ	キ	シ	チ	ニ	ヒ	ミ		リ		ギ	ジ	ヂ	ビ	ピ
i	ki	shi	chi	ni	hi	mi		ri		gi	ji	ji	bi	pi
う	く	す	つ	ぬ	ふ	む	ゆ	る		ぐ	ず	づ	ぶ	ぷ
ウ	ク	ス	ツ	ヌ	フ	ム	ユ	ル		グ	ズ	ヅ	ブ	プ
u	ku	su	tsu	nu	fu	mu	yu	ru		gu	zu	zu	bu	pu
え	け	せ	て	ね	へ	め		れ		げ	ぜ	で	べ	ぺ
エ	ケ	セ	テ	ネ	ヘ	メ		レ		ゲ	ゼ	デ	ベ	ペ
e	ke	se	te	ne	he	me		re		ge	ze	de	be	pe
お	こ	そ	と	の	ほ	も	よ	ろ	を	ん	ご	ぞ	ど	ぼ
オ	コ	ソ	ト	ノ	ホ	モ	ヨ	ロ	ヲ	ン	ゴ	ゾ	ド	ボ
o	ko	so	to	no	ho	mo	yo	ro	wo	n	go	zo	do	bo

きゃ	しゃ	ちゃ	にゃ	ひゃ	みゃ	りゃ	ぎゃ	じゃ	びゃ	ぴゃ
キャ	シャ	チャ	ニャ	ヒャ	ミャ	リャ	ギャ	ジャ	ビャ	ピャ
kya	sha	cha	nya	hya	mya	rya	gya	ja	bya	pya
きゅ	しゅ	ちゅ	にゅ	ひゅ	みゅ	りゅ	ぎゅ	じゅ	びゅ	ぴゅ
キュ	シュ	チュ	ニュ	ヒュ	ミュ	リュ	ギュ	ジュ	ビュ	ピュ
kyu	shu	chu	nyu	hyu	myu	ryu	gyu	ju	byu	pyu
きょ	しよ	ちよ	にょ	ひょ	みょ	りょ	ぎょ	じょ	びょ	ぴょ
キョ	ショ	チョ	ニョ	ヒョ	ミョ	リョ	ギョ	ジョ	ビョ	ピョ
kyo	sho	cho	nyo	hyo	myo	ryo	gyo	jo	byo	pyo

あ – Hiraqana
ア – Katakana
a – Oxunuşu

Sakura

Yaz aylarında çiçəkləyən sakura hər kəs tərəfindən çox sevilir.

Heroqliflə - "桜", hiraqana ilə - "さくら", katakana ilə "サクラ" kimi yazılır. Yapon dili nəinki üfqi, şaquli şəkildə də yazıla bilər.

こんにちは
Salam

ありがとう
Təşəkkür edirəm

さようなら
Əlvida

Ənənəvi mövsümi bayramlar

Yaponiyada bütün dörd mövsüm aydın ifadə olunur və təbii landşaft ilin fəsilələrinə uyğun olaraq dəyişir.

Hər mövsümün öz qədim ənənəvi bayramları var. Bu bayramlardan həm uşaqlar həm də böyüklər zövq alırlar.

Yuta

Sakura

Hina Matsuri

3 mart tarixində keçirilən Hina Matsuri bayramında qızların sağlam böyüməsi arzu edilir. Ev qədim yapon kübarlarının üslubunda geyinmiş kişi və qadın kukllarla bəzədilir.

Hava sazanları («Uşaq» günü)

Bu bayram 5 may tarixində oğlan övladlarının sağlam və güclü böyüməsi üçün keçirilir. Parçadan düzəldilmiş sazanlar bayraq kimi evin bağçasında asılır.

Setsubun

Fevralın 3-ü, mövsüm dəyişən ərəfələrdə qəzəbli ruhların qovulması tədbiri keçirilir. Qəzəbli ruhu ifadə edən maska taxmış insanı evdən qovurlar, toplaşmış insanlar onun üzərinə soya paxlası atırlar və beləliklə evə xoşbəxtliyi və əmin-amanlığı dəvət etmiş olurlar.

Şoqatsu (Yeni il bayramı)

Yeni il yapon dilində "Şoqatsu" adlanır. Bir çox iş yerləri, alış-veriş mağazaları yanvarın 3-ə qədər yeni ili qarşılamaq üçün uzun tətillər götürürlər. Evlərdə yeni il ərəfəsi ailə üzvlərinin sağlamlığı diləyi ilə xüsusi yeni il yeməkləri bişirilir.

Tanabata (Ulduz festivalı)

İyulun 7-i yaponlar uzunsov rəngli kağızlara öz arzularını yazıb, onları balaca bambuk ağaclarının budaqlarından asaraq, arzularının yerinə yetməsi üçün dua edirlər. Regiondan asılı olaraq bu bayram avqustda da keçirilə bilər.

Atəşfəşanlıq festivalı (Hanabi)

Yay mövsümü gələndə çayın kənarında atəşfəşanlıq keçirilir. Bir saata qədər davam edən bu festivalda 5000-dən artıq fişəng qaranlıq səmanı işıqlandırır. Yay mövsümünü bu festivalsız təsəvvür etmək mümkün deyil.

Yaz Yay

Qış Payız

Tsukimi

“Tsukimi” tərcümədə yeni ayın çıxışından həzz almaq mənasını bildirir. Payızda görünən tam ay çox gözəldir və bu gözəlliyi yaponlar qaçırmamağa çalışırlar. Tsukimi zamanı yaponlar miskantus otundan istifadə edərək evləri bəzəyirlər (payızın simvolu) və düyüdən hazırlanmış danqo şirniyyatını dadıb, axşam səmasının seyrindən həzz alırlar.

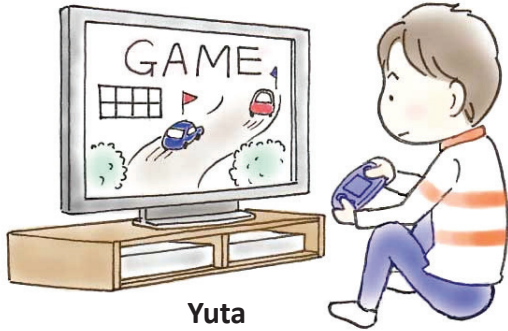
Payız festivalı

Payızda məhsul yığılan zaman, düyü başda olmaqla, ilin məhsuldarlığına təşəkkür bildirmək üçün payız festivalı keçirilir. Əyalətlərdə ən vacib saydıqları insanı “mikoşiya”(Tanrının minik vasitəsi sayılan və çiyində gəzdirilən araba) mindirərək əyalət boyunca çiyinlərində gəzdirlirlər.

Mədəniyyət

Yapon mədəniyyəti hər bir cəhətdən çox unikalıdır. Yaponiyanın qədim adət-ənənələri qorumuş mədəniyyəti ilə yanaşı, anime və oyunların təsirini almış müasir mədəniyyəti də vardır. Yaponiya bunların hər biri ilə qürur duya bilər.

Yuta

Kawai

“Kawai”(tərcümədə “sevimli”, “gözəl”(eng.cute)) sözü bütün dünyada tanınan və yapon mədəniyyətini ümumi olaraq ifadə edən bir sözdür. “Kawai” geyim tərzini, modanı təqib edən dünya gəncləri üçün bir nümunədir.

Anime

Anime insanı həyəcanlandıran və onda qəribə hisslər yaradan mədəniyyət növüdür.

Animelər Yaponiyanın manga və oyunlar əsasında yaranan, bütün dünya televiziylarında yayımlanan xüsusi mədəniyyətidir.

Oyunlar

Yapon oyunları tək və ya ailə üzvləri ilə bir yerdə oynaya biləcəyiniz əyləncə xarakterli oyunlardır. Son model oyun aparatları və proqramları ardı-arası kəsilmədən hər zaman təkmilləşdirilir və bütün dünyanın diqqətini özündə cəmləyir.

Personajlar

Heyvanlar və ya müxtəlif insan şəkilləri çəkilmiş personajlar kommersiya mallarının, paltarların, qablaşdırma paketlərinin və s. kimi əşyaların üzərində çəkilir və satışa buraxılır. Yaşdan asılı olmayaraq insanlar arasında çox populyardır.

Karaoke

Karaoke – yalnız musiqi yazılan bir aparatdır. Əlində mikrofonu tutub oxusanız, özünüzü professional müğənni kimi hiss edə bilərsiniz. Karokedə bütün ailə üzvlərinizlə və ya dostlarınızla əylənə biləcəksiniz.

Kospley

Sevilən anime personajlarının geyim tərzinə kospley deyilir. Kospley üçün əyləncəli tədbirlər keçirilir və bura gənclər sevdiyi personajın paltarını geyinərək gəlib çoxlu şəkil çəkdirməklə vaxtlarını keçirir.

HELLO KITTY

©1976, 2013 SANRIO CO.,LTD.

© Shigemi Miyamoto

Sakura

No teatrı

No teatrı yapon mädäniyyätinin qädim teatrlarından biridir. Bu teatrdä oynayan artist maska taxıb rəqs edərək, mahnı müşayiəti altında hekayə danışır.

Şikki

Şikki yapon laklı qablara deyilir. Bu yüngül çəkili qablar bəzən "Yaponiya" kimi də adlandırılır. Şikki gündəlik istifadə üçün nəzərdə tutulsa da çini, saxsı və farfordan düzəldiyi üçün çox qiymətli bəzək əşyası kimi də işlədilir.

Taxta tikililər

Ənənəvi yapon tikililəri taxtadan tikilir. Onlar unikal texnologiya ilə tikilir, qurulur və diqqətlə qorunub saxlanılır. Dünyada ən qədim taxta tikililər məhz yaponlara məxsusdur.

İkebana

İkebana 16-cı əsrdə yaranıb. Mövsümi güllərlə otağı bəzəyərək, fəsilləri duya bilərsiniz. İkebananın gözəl alınması üçün bacarıq, fəlsəfə anlayışı və təbiət sevgisi lazımdır.

Sumo

Yaponlar hər növ idman yarışlarını çox sevirlər, amma sumo qədim ənənəvi yarış olaraq qorunub saxlanılır. Sevdii döyüşünü dəstəkləmək üçün sumo zallarına insan axını çox olur.

Ukiyoe

Ukiyoe 18-ci əsrin əvəllərində əsası qoyulan, cürbəcür materiallar üzərində oyma sənətidir. Məlumdur ki, qərb mädəniyyətindən fərqlənən ukiyoe, 19-cu əsrdə fransız impressionistlərinin yaradıcılığına böyük təsir göstərmişdir.

Yuta

İdman

Yaponlar kiçikdən böyüyə qədər müxtəlif idman növlərinə maraq göstərirlər. Mən futbolu xoşlayıram. Bacım konkisürməni öyrənir. Babam isə bir neçə qədim yapon döyüş növləri ilə məşğul olur.

Sumo

Sumo - min ildən artıq tarixə malik olan ənənəvi yapon döyüş növüdür. Sumo döyüşçüləri bellərinə kəmərlər bağlayıb, "motodori" (arxadan qabağa bağlanan qədim saç yığımı növü) saç düzümü edirlər.

Cüdo

Cüdo Olimpiya yarışlarına salınmış və bütün dünyada populyarlıq qazanmış yapon döyüş növüdür. Cüdo digər yapon idman növləri kimi rəqibə hörmət etməyi döyüşçülərə öyrədir və dözümlülüyü tərbiyə edir.

Skeytbord

Balıqçılıq

Beysbol

Konkisürmə

Sörf

Voleybol

Futbol

Qolf

Marafon

Küdo

Küdo - kamandan ox atma yapon döyüş növüdür. Bu idman növü yüksək konsentrasiya və mənəvi güc tələb edir. Atı çaparaq ox atma yarış növü də mövcuddur.

Kendo

Kendo keçmişdə döyüşçülərin qılınc oynatma üsullarına əsaslanan döyüş növüdür. Bu idman növündə bambukdan hazırlanmış qılıncdan (*shinai*) və bədəni döyüş zamanı qoruyan geyimdən (*bouqu*) istifadə olunur.

Karate

Karate Okinavada yaranan döyüş növüdür. Karatenin özünə məxsus əl və ayaq hərəkətləri vardır.

Sakura

Tarix

Yapon tarixi ümumilikdə altı dövrə bölünür. Hər dövrdə həmin dövrü əks etdirən mədəniyyət yaranmışdır.

WAKAYAMA PREFECTURAL MUSEUM

YOKOHAMA ARCHIVES

TOKYO METROPOLITAN ARCHAEOLOGICAL CENTER

İbtidai cəmiyyət – yaponlar ovçuluqla məşğul olublar, amma sonralar düyü yetişdirilməsinə başlayıb və köçəri həyatdan oturaq həyata keçiblər.

Zamanla kollektivlər kiçik ölkələrə çevrilir və bu gələcəkdə güclü ölkənin yaranmasının əsasını qoyur.

Samuray sinfinin yaranması

Daxili müharibələrin başlanması

13-cü əsr – 16-cı əsrin sonları

7-ci əsr – 12-ci əsrin sonları

Mərkəzləşdirilmiş dövlət

Ovçuluqdan
düyü yetişdirməyə
6-cı əsrin sonunadək

Avropa ölkələrinin və ABŞ-ın təzyiqi ilə Yaponiya öz sərhədlərini açır. Şoqunun hakimiyyətinə son qoyulmuş və xarici idarəetmə stukturlarını nümunə götürərək yeni bir idarə sistemi yaradılmışdır. Bundan əlavə Yaponiyaya qərbin düşüncə tərzı və mədəniyyəti də daxil olmuşdur. Elə bu dövrdə ölkə iki dünya müharibəsi ilə də üzləşir.

İzolyasiyaya son – Yaponiya müasir ölkəyə çevrilir

19-cu əsrin ikinci yarısı-
20-ci əsrin birinci yarısı

Müharibə sonrası – Yeni dövr

20-ci əsrin ikinci yarısından sonra

Sülhün bərqərar olunması – Şəhər mədəniyyəti dövrünə keçid

17-ci əsr – 19-cu əsrin birinci yarısı

İkinci dünya müharibəsindən sonra yeni konstitusiya yarandı və Yaponiya demokratiya yoluna qədəm qoydu.

Ağır sənayeni inkişaf etdirməklə Yaponiya iqtisadiyyatı gözə görünən artımlara başladı. Yapon xalqı zənginləşməyə və öz aktiv proqramı ilə beynəlxalq arenanın təhlükəsizlik və yardım təməlinə çevrildi.

İmperator başda olmaqla konstitusiyalı dövlət yaradılır və Kioto şəhərində paytaxt yaranandan sonra kübar mədəniyyəti inkişaf dövrünə qədəm qoyur.

Müharibələr bitdikdən sonra Edo şəhərində (hazırkı Tokio) şoqunluq yaranmışdır. 300 ilə yaxın davam edən sabillik sayəsində Yaponiyanın şəhər mədəniyyəti inkişaf etmişdi. Digər tərəfdən isə Yaponiya bağlı ölkə olaraq qalırdı.

Sakura

Hökümət. Xarici siyasət

Yaponiya konstitusiyasına görə hökümət hakimiyyəti bölmək prinsipi ilə qurulub. Bunlar üç hissədən ibarətdir: parlament, nazirlər kabineti və məhkəmə.

Bu üç müstəqil qurum tarazlığı saxlayaraq insan hüquqları və azadlığının qorunmasını təmin edir, bununla yanaşı, siyasi hakimiyyətdən hər hansı sui-istifadənin də qarşısını alır.

Beynəlxalq əlaqələr

Bütün dünyada sülhün və əminamanlığın qorunması üçün Yaponiya BMT-nin tərkibində fəal rol oynayır.

Ölkələrarası ikitərəfli münasibətlərdən əlavə “Böyük səkkizlik” və “Böyük iyirmilik” kimi müxtəlif regional təşkilatların üzvüdür və onların tərkibində müxtəlif formada öz öhdəliklərini yerinə yetirir.

Ekologiya və iqlim dəyişikliyi

Yaponiya böyük səylə qlobal istiləşməyə səbəb olan parnik qazlarının havaya atılmasını azaltmaq üçün dünya ölkələrini mübarizəyə çağırır. «Kioto Protokolu» 1997-ci ildə bu çağırışın nəticəsində yaranıb.

Sülh və terrorizimlə mübarizə uğrunda beynəlxalq əməkdaşlıq

Beynəlxalq münaqişələrin həlli və sülhün qorunması üçün Yaponiya BMT-nin sülhməramlı qoşunlarına insan və ya maddi resurslarını hər zaman göndərir. Bundan əlavə, başqa ölkələrlə birgə terrora qarşı əməliyyatlar aparır.

İnkişafdan geri qalan ölkələr üçün təcili yardım

Yaponiya inkişaf etməkdə olan ölkələrə dəstək məqsədi ilə maliyyə yardımı, texnologiyasını öyrətmək üçün professionalarını göndərir. Baş verən təbii fəlakətlər zamanı Yaponiya heç bir zaman yardımını əsirgəməmişdir.

Mədəniyyət mübadiləsi

Dostluq münasibətlərinin yaranması üçün Yaponiya öz mədəniyyətini dünya xalqlarına catdırmağa çalışır və bunun üçün müxtəlif mənada tədbirlər təşkil edir.

Hökümət

Nazirlər kabineti

Nazirlər kabineti – parlament tərəfindən qəbul olunmuş qanunları həyata keçirən qurumdur. Nazirlər kabineti baş nazirdən və nazirlərdən təşkil olunur.

Qanunvericilik

Parlament

Parlament ölkənin qanunlarını müəyyən edən bir qurumdur. Yaponiya parlamenti iki hissədən ibarətdir: nümayəndələr palatası və məclis. Deputatlar xalq tərəfindən seçilir və məhz onlar xalqın maraqlarını parlamentdə qoruyurlar.

Seçkilər

Vətəndaşlar

İctimai rəy

Vətəndaşlar tərəfindən Ali Məhkəməyə nəzarət

Məhkəmə

Məhkəmə

Məhkəmə xalqın hüquqlarını, təhlükəsizliyi və dincliyini qoruyur, Konstitusiya və qanuna əsaslanaraq münaqişələri həll edir, günahlı və günahsızları müəyyən edir.

Sakura

Yuta

İqtisadiyyat. Sənaye. Texnologiya

Yaponiya dünyada ən inkişaf etmiş ölkələrdən biridir.

Burada sənaye sahəsində dünyaya səs salmış texnologiyaları təqdim edəcəyik.

Super kompüterlər

Yaponiyada istehsal olunan "Key" kompüterləri 1 saniyə ərzində 1 «key» ("key" tərcümədə 10^{16}) hesablamaq imkanına malik olan dünyanın ən sürətli kompüterləridir. "Key" kompüterlərinin tibbdə, enerji istehsalında, fəlakət zamanı istifadə olunacağı gözlənilir.

Şinkansen

Şinkansen əsasən saatda 200 km-dən yüksək sürət yığa bilən sürətli dəmir yolu sisteminə deyilir. Tohoku regionunda istifadədə olan "Hayabusa" (saatda 320 km) şinkansenini Yaponiyanın ən sürətli şinkansenidir. Hər ikisi yüksək səviyyəli rahatlığı və təhlükəsizliyi təmin edir.

Təhlükəsiz maşınlar

Yapon maşınları təhlükəsizlik baxımından dünyada ən etibar olunan maşınlardır. Son model maşınlar yüksək səviyyəli texnologiyalarla və əyləclərlə təchiz olunub, bu isə öz növbəsində qəza zamanı insan həyatını qoruya biləcək sistemdir.

Dövriyyədə olan pullar

Yaponiyanın iqtisadi gücü

Yaponiyanın təbii sərvətləri olmadığından onları idxal edir və artıq hazır malı dünya bazarlarına ixrac edir. Buraya avtomobil, kompüterlər, dəqiq qurğular və texnikalar, istehlakçı elektronika daxildir. Yüksək texnologiyalar və zəngin ideyalar yapon iqtisadiyyatını irəliyə aparır.

Qayğı robotları

Yaponiya insan kimi hərəkət edə bilən robotların istehsalı və təkmilləşdirməsini davam etdirir. Həmin robotlar fabrik və tikinti yerlərində istifadə olunmaqla, sənayedə, qayğıya ehtiyacı olan yaşlılara baxmaq məqsədi ilə hospitallarda belə istifadə olunacağı gözlənilir.

Yüksəkfunksiyalı rəqəmli kamera

Yaponiya istehsalı olan rəqəmli kameralar yüngül çəkili və daşınması asandır. Bundan əlavə, kameranın ölçüsü kiçik olsa da çox funksionaldır. Kameranın istifadə qaydaları asan olduğu üçün, profesional olmasanız da istifadə edə bilərsiniz.

Kənd təsərrüfatı və balıqçılıq

Yapon kənd təsərrüfatında əsasən düyü yetişdirilir. Burada tərəvəz, meyvə əkilir, bundan əlavə heyvandarlıq, süd istehsalına və balıqçılığa da diqqət ayrılır. Əhalisi çox olan Yaponiya, kənd təsərrüfatını inkişaf etdirsə də əhəlinin tələbatını tam ödəyə bilmədiyi üçün xaricdən məhsulları idxal edir.

Yapon pul vahidi – yendir.

Dünya iqtisadiyyatına güclü təsir edə biləcək valyutadır. Kağız nominalları – 10 000, 5 000, 2 000, 1 000 yen. Qəpik olaraq – 500, 100, 50, 10, 5, 1 yen var. Əskinəslərin dizaynı o qədər məharətlə hazırlanıb ki, saxta pul belə düzəltmək mümkün deyil.

Sakura

Yuta

Ətraf mühitin mühafizəsi

Yaponiya ətraf mühiti qorumaq üçün müxtəlif tədbirlər görür. İstifadəsi məhdud olan resurslara qayğı ilə yanaşılıb, biz özümüz də onları bacardığımız qədər aktiv şəkildə qorumağa çalışırıq.

Təkrar emal

İstifadəsi bitən mallar tullanmadan, yenisini düzəltmək üçün xam mal kimi istifadə olunur. Plastik şüşələr, paltarlar, kağızlar tullanmadan təkrar emala verilir.

Azaltma

Ailələr də tullantıların miqdarını azaltmağa çalışırlar. Alış-veriş zamanı əlavə daşınma üçün paket almamaq məqsədi ilə özləri ilə evdən «alış-veriş çantası» aparırlar.

Təkrar istifadə

Təkrar istifadə edə biləcəyimiz mallar tullanmadan, içini yeniləməklə istifadə olunur. Yuyucu vasitələrinin konteyner qablarını buna misal göstərə bilərik. Sınan və ya qırılan əşyaları təmir edirlər, kiçik ölçülü paltarları isə başqalarına istifadəyə verirlər.

Mottainai

Yapon dilində "mottainai" deyilən söz var. Bu söz əşyaları qayğı ilə istifadə etmək və tullantıları azaltmaq mənasını bildirir. Bu söz ətraf mühitin qorunması üçün istifadəyə çox yararlıdır, hal-hazırda "mottainai" sözü dünya təbiətini qorumaq sloqanı kimi yayılmaqdadır.

Yaşıllaşdırma

Yaşıl təbiəti bərpa etmək üçün, müxtəlif yaşıllaşdırma işləri aparılır. Binaların damlarında, yol kənarlarında, parklarda və istifadə olunmayan ərazilərdə yaşıllıq salınır.

Ekoloji evlər

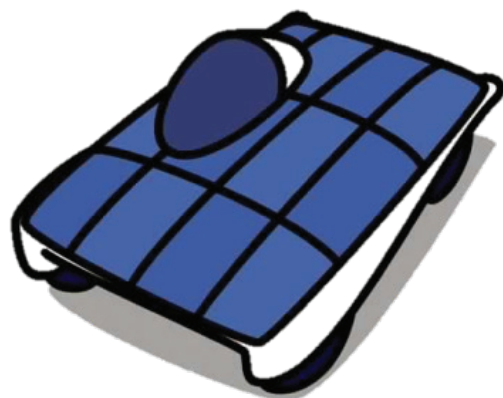
Yaponlar artıq ekoloji evlərin dizaynı üzərində çalışırlar. Bu evlərdə ekoloji sağlam həyat tərzini sürmək istəyənlər enerji istehsal edib, həmin enerjinin istifadəsini tənzimləyə biləcəklər.

Günəş enerjisi

Son zamanlar yeni enerji növü kimi diqqət mərkəzində olan enerji – günəş enerjisidir.

Yaponiyada fərdi evlərdə və ya balaca şəhərciklərdə artıq ekoloji təmiz olan günəş enerjisinə keçiblər.

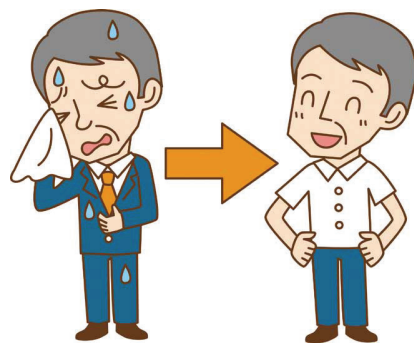

Günəş enerjisi ilə işləyən maşınlar

Bu növ maşınlar günəş batareyalarını yanacaq kimi istifadə edirlər. CO2 zərərli tullantı qazı olmayan bu maşınların təbiətə heç bir zərəri olmadığı üçün istehsalı və təkmilləşdirilməsi davam edir.

Sərin ofis paltarları (Cool biz)

Yayın istisinə baxmayaraq ofisdə pencək və qalstuk ilə oturmaq məcburiyyətində qalan ofis işçilərinə ofisə qalstuksuz, sərin qısaqol köynəklərdə gəlməyə icazə verilib. Bu isə öz növbəsində ofisdə istifadə olunan kondisioner enerjisinə qənaət etməyə imkan yaradır.

Tullantılardan əldə olunan enerjinin istilik enerjisi kimi istifadəsi

Evlərdə tullantılar yığılanda onu tullantı emalı zavoduna təkrar emal üçün aparırlar. Emal zamanı əldə olunan istilik enerjisi hovuzları qızdırmaq üçün istifadə olunur.

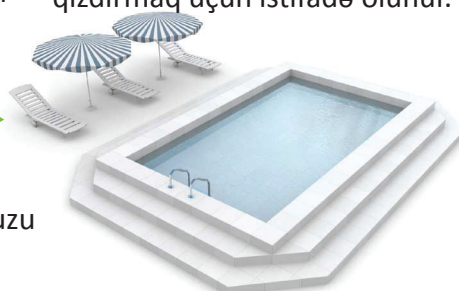
Tullantılar

Tullantı emalı zavodu

İsti su hovuzu

Nəşr: Yaponiya Xarici İşlər Nazirliyi

Kasumigaseki 2-2-1, Chiyoda-ku, Tokyo 100-8919, Japan

<http://www.mofa.go.jp/>

(Yaponiya XiN-nin saytı)

<http://www.web-japan.org/>

("Web Japan" Yaponiya haqqında ümumi məlumat saytı)